

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทรวงการต่างประเทศใช้คำนี้ ส่วนราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติว่า "สมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" มาจากภาษาอังกฤษว่า "Association of Southeast Asian Nations" อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ได้ลงนามกันที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 (ค.ศ.1967) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก (Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Secretariat, 2001 : 9) ในระยะแรกเมื่อปี พ.ศ. 2510 อาเซียนมี 5 ประเทศ เท่านั้น ต่อมา บรูไนดารุสซาลาม ได้ เข้ามาเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527 ส่วน เวียดนาม เข้ามาเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 สำหรับ ลาว และพม่า นั้นเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 นอกจากนี้ กัมพูชา เข้าเป็นสมาชิก ลำสุดเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 ทำให้อาเซียนมีสมาชิกร่วมกันทั้งหมด 10 ประเทศ (กรมอาเซียน, ม.ป.ป.) อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างรัฐสมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกันทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนผ่านจากสภาวะแห่งความตึงเครียดและการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพ ความมั่นคง และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคมนิสัยสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 กำหนดไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการเกื้อกูล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้อยอดการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังความพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วย

การเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 :11) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทในการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุกโดยเน้นกระชับความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะ กรอบความร่วมมือด้านการศึกษา (Bureau of International Cooperation, 2010 : 3-4) เนื่องจากการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและภูมิภาคความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน (Bureau of International Cooperation, 2010 : 8-9) ตลอดจนการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็นดินแดนแห่งความสงบสุข สันติภาพ และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , ม.ป.ป.) นอกจากนี้แล้วเพื่อเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลของประเทศ ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา , 2555 :10) และประชาคมโลกอย่างสมศักดิ์ศรีเป็นพลังสำคัญในการสร้างสันติภาพถาวร รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมแก้ปัญหาของโลก และมวลมนุษยชาติ ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประเทศไทย(UNDP), 2550 :13 -1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จุดกำเนิดอาเซียน กฎบัตรอาเซียน ประชาคมอาเซียน ความสัมพันธ์กับภายนอกอาเซียน 2) ด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือสามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้านอีกอย่างน้อย 1 ภาษา) ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภาวะผู้นำ เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีอย่างถูกต้อง จัดการ/ควบคุมตนเองได้ 3) ด้านเจตคติ ความภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม มีความตระหนัก ความเป็นอาเซียน วิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี/สันติธรรม ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 5- 6)

การรวมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ 10 ประเทศ อันได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และ กัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง การสร้างสรรค์ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดีบนพื้นฐานความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลของประเทศ ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ของเด็กไทยโดยจะให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด ของตัวชี้วัดทั้ง 3 ด้าน ต้องมีการกำหนด เป้าหมาย แนวทาง กระบวนการ ให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการบริหารหลักสูตรที่บรรจุสาระของอาเซียน ไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ณ กระทรวงศึกษาธิการโดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ที่ประชุม ได้ให้ความเห็นชอบ นโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ - หัวหิน และนโยบายด้านการศึกษา ที่สำคัญได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

จากที่กล่าวมาข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในปี 2558 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานที่ประชุมให้ความเห็นชอบนโยบายด้านการศึกษาโดยมีประเด็นสำคัญได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน พัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนเพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่อาเซียน เช่นความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน และเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่ 2 ตั้งแต่ระดับชั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ภาษาที่ 3 โดยการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกภูมิภาค จำนวน 54 โรงเรียน แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่โรงเรียนต้นแบบ (Sister School) เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและสารสนเทศ และภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา แบบที่ 2 โรงเรียนชายขอบ (Buffer School) เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอาเซียน 1 ภาษา พหุวัฒนธรรมและเทคโนโลยี สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนทั้ง 2 รูปแบบเป็นศูนย์อาเซียนศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก รวมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน จัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา และแหล่งการเรียนรู้

เรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนต้นแบบในการขยายผลให้โรงเรียนทุกโรงเรียนทั่วประเทศขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 225 เขตพื้นที่ มีความพร้อมในการเตรียมบุคลากรและโรงเรียนในเขตพื้นที่สู่ประชาคมอาเซียน โดยจัดประชุม อบรม ซึ่งแจ้งสัมมนาสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และประเด็นสำคัญของอาเซียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไหล่และแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลตลอดจนการศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โดยการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา สร้างความตระหนักของบุคลากรเพื่อความพร้อมของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สนับสนุนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน โดยได้ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรแนวการจัดการเรียนรู้สู่อาเซียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อใช้อำนวยความสะดวกให้ครูใช้เป็นข้อมูลในการนำไปสู่การจัดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการสาระที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนไปทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กไทยให้มีความรู้ในประชาคมอาเซียนและการอยู่ร่วมกันกับประชากรของประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2554: คำนำ)

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบการศึกษา ทั้งระดับชาติ และระดับสถานศึกษา การจัดการศึกษาทุกระดับต้องมีข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนทำอะไร เรียนอะไร อย่างไร จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนจะบรรลุตามข้อกำหนดหรือไม่ นักการศึกษาเขียนข้อกำหนดดังกล่าวว่า หลักสูตรการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาจะไม่สัมฤทธิ์ผลหากไม่มีหลักสูตรเป็นโครงสร้างและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา การที่จะพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมจำเป็นต้องกำหนดแนวทางไว้ในหลักสูตร เพื่อจะได้พัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่สังคมต้องการ ดังนั้นในแต่ละครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลักและเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ (ประยงค์ พันธุ์ไพโรจน์, 2551: 2)

ขอบเขตของกรอบหลักสูตรแนวการจัดการเรียนรู้สู่อาเซียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ถือเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ออกแบบหลักสูตรอาเซียนศึกษา เช่น การกำหนดให้ผู้เรียนในประเทศสมาชิกจะต้องเรียนภาษาของ

ประเทศสมาชิกอื่นๆ อย่างน้อย 1-2 ภาษา การศึกษาด้านวัฒนธรรมและประเพณี ด้วยการจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มสมาชิก หรือการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารหลักสูตรจะต้องยึดหลักเกณฑ์สำคัญที่ว่า การสร้างหลักสูตรอาเซียนศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เนื้อหาของหลักสูตร เช่น ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ทรัพยากร ฯลฯ ที่นำมาจัดไว้เป็นเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ศึกษานั้น จะต้องมีการจัดการ วางขอบเขตและความลุ่มลึกในระดับใด จึงจะเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น แต่ที่ผ่านมามีโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบที่จัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษาทั้งหมด 54 โรงเรียนแต่ยังไม่มีการประเมินผลและรายงานผลการจัดการศึกษาที่ชัดเจน

ดังนั้นทุกภาคส่วนจะมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หลักสูตรสถานศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นแนวทางขับเคลื่อนให้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน จึงมีความสำคัญมากในการวางแผนเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนได้แก่ ความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการสนองตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน ในสถานศึกษา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จึงมีความสนใจศึกษาความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อทราบความพร้อมการบริหารหลักสูตรและนำผลการวิจัยมากำหนดแนวทางในการวางแผนเพื่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความพร้อมและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคม อาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพร้อมและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยใช้การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 3 ภารกิจ คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2)การจัดหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 2,109 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 327 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 3 ภารกิจ ประกอบด้วย 1)การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2)การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3)การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
จำนวน 7 คน ได้แก่ผู้บริหาร ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมการบริหาร
หลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประภม ศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของ
สถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูวิชาการจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา จำนวน 3 คน
และ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
จำนวน 7 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประภมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 3 ภารกิจ ประกอบด้วย 1) การเตรียมความ
พร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการดำเนินการใช้
หลักสูตรสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาคมอาเซียน หมายถึง ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะเป็น
กลไกขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียนในปี 2558 และยังมีแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยง
ระหว่างกันในอาเซียน เพื่อเป็นคู่มือส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดช่องว่างการพัฒนา
โดยการกระจายประโยชน์ของการเจริญเติบโตไปยังกลุ่มและชุมชนที่พัฒนาน้อยกว่าที่มีความ
ยากจน รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน และเชื่อมต่อชาติสมาชิก
อาเซียนในภูมิภาคให้เข้ากับประชาคมโลก และแผนการสื่อสารของอาเซียน ของประชาคม
อาเซียนทั้งสาม ได้แก่ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคม
สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคู่มือในการดำเนินการที่สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียน เพื่อส่งเสริม
ให้เกิดสันติภาพและความรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่องแก่ประชาชน

2. ความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง สภาพทุกสิ่งทุกอย่าง
ครบครันที่จะสามารถกระทำ หรือบริหารจัดการ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามกระบวนการ ซึ่ง
ครอบคลุมการดำเนินการประกอบด้วย 3 ภารกิจ คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

การของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง สภาพการดำเนินการของการเตรียมความพร้อมในด้าน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนโดยจัดประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรม ทัศนศึกษาดูงาน จัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดเตรียมอาคารสถานที่ จัดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และกำหนดแผนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน

2.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแผนแม่บทของการดำเนินงาน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของการจัดการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง เวลาเรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้ จัดทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ มีการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึง ความเหมาะสม และบริบทของแต่ละสถานศึกษานั้นๆ

2.3 การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยการตรวจสอบความพร้อมก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ความพร้อมของหลักสูตรแม่บท ครูผู้สอน ผู้เรียน โครงการ การสร้างบรรยากาศ การจัดหาสื่อ การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผล การแนะแนว การวิจัยพัฒนา ผู้เรียนและการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน รวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

4. บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร และครูที่ทำหน้าที่สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

5. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

6. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

6.1. โรงเรียนขนาดเล็ก	มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
6.2. โรงเรียนขนาดกลาง	มีจำนวนนักเรียน 121 – 300 คน
6.3. โรงเรียนขนาดใหญ่	มีจำนวนนักเรียน 300 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความพร้อมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. นำผลการวิจัยที่ได้มากำหนดแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาสู่อาเซียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพดีขึ้น